

GEFAD / GUJGEF 38(3): 1057-1076 (2018)

“İlk Öğretmen Okullarında Müzik II. Devre 1. 2. 3. Sınıflar” İsimli Ders Kitabının İncelenmesi*

The Investigation of Course Book named “Music in the First Teacher Schools II. Circuit 1. 2. 3. Classes”

Sıtkı KARASU¹

¹ Kastamonu Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Müzik Bilimleri Bölümü.
sakarsu@kastamonu.edu.tr

Makalenin Geliş Tarihi: 28.02.2018

Yayına Kabul Tarihi: 07.10.2018

ÖZ

Türk eğitim sisteminde müzik dersine ait öğretim programının hazırlanması biraz gecikmiş olsa da, program hazırlanmadan önce, ders dışı faaliyeti olarak plak ve radyo dinleme etkinlikleri yapılmaktaydı. Daha sonra müzik öğretmeni yetiştiren kurumların kurulması veya o yapının hazırlanması ile birlikte müzik eğitiminin daha sağlıklı ve amacına uygun bir şekilde hizmet vermesi sağlanmıştır. Yapılan bu çalışmada, İsa Coşkun tarafından hazırlanan 1957 baskılı “İlk öğretmen Okullarında Müzik II. Devre 1. 2. 3. Sınıflar” isimli ders kitabının biçimsel görünüm, bilimsel içerik, dil ve anlatım yönünden incelenmesi amaçlanmıştır. Kaynak olarak ilgili kitap kullanılmıştır. Bu çalışmada tarama modeli tercih edilmiştir. Yapılan çalışma sonucunda ilk öğretmen okullarındaki müzik eğitiminde genel olarak, 1,2 ve 3. sınıfların ünite mahiyetindeki bölümlerinde; 1. sınıflarda basit ezgilerden oluşan şarkılar, koma, diyatonik ve kromatik sesler, bazı teorik bilgiler ve majör, minör yapıları; 2. sınıflarda yedili akorlar, çevrilmiş halleri ve dört sesli akorlar, şarkıda ritim değişiklikleri, motif, cümle, periyot ve tema terimleri, La majör gamı, Mi bemol majör gam ve tonu ile Do minör gam ve tonu, 10/8'lik ritmin kalıbı, 5'li 4'lü daireler ve 3. sınıflarda da ses, kulak ve zevk eğitimi hakkında bilgi verildiği, müziğin öneminden bahsedildiği tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: İlk öğretmen okulu, Müzik eğitimi, Ders kitabı, İnceleme

ABSTRACT

It is delayed the preparation of the curriculum for the music course in Turkish education system. But it was being done record and radio listening activities as extracurricular activity before the program is prepared. Then, music education has provided a healthier and more appropriate

* **Alıntılama:** Karasu, S. (2018). “İlk öğretmen okullarında müzik II. devre 1. 2. 3. sınıflar” isimli ders kitabının incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38 (3), 1057-1076.

service.with the establishment of teacher training institutions. In this study was examined with direction formal appearance, scientific content, language and expression aspect the textbook Music In The First Teacher Schools II. Circuit 1.2nd Grade 3 prepared by İsa Coşkun. The survey research method was used in this study. As a result of the study detected that the first grade includes songs composed of simple melodies, coma, diatonic and chromatic sounds, some theoretical knowledge and major, minor structures; the seventh grade includes chords, translated states and four-tone chords, rhythm changes in the song, sentence, period and theme terms, A-Dur scale, Eb-Dur scale and tone, C-moll scale and tone, 10/8 rhythm pattern; in the 3rd grade information given about sound, ear and pleasure training and the importance of music.

Keywords: First teacher school, Music education, Course book, Examination

GİRİŞ

Eğitim, bir canlının istenilen yapıya ve kimliğe bürünme, büründürme süreci olarak tanımlanabilir. Her canlının eğitime ihtiyacı olmasa da her canlının eğitilebilir bir yanı vardır. Ama canlılar arasında eğitime zorunlu olarak ihtiyacı olan insandır. İnsan dünyaya gelmeden dahi eğitim sürecini başlatarak yaşamı boyunca devam ettirir. Doğası gereği sahip olduğu her yetiyi ve davranış örüntüsünü, eğitim süreci dâhilinde şekillendirir. Bu süreç hem kendisi için hem de içerisinde yaşadığı toplum için gerekli ve faydalı bir süreçtir.

İnsanın varoluşundan toplumsal yapıya kavuşmasına kadar geçen sürede, insana paralel olarak eğitim de farklı bir gelişim süreci geçirmiştir. Aslında bu zaman dilimi içerisinde insan eğitimi, eğitim de insanı değiştirmiş, şekillendirmiştir. Her toplum kendi eğitim sistemini oluşturmuş, toplumlar arası ilişkilerde, eğitim sistemleri de başka toplumlarda kullanılabilir hale gelmiştir. Hepsinde temel amaç, insanı istendik kimliğe ulaştırabilmektir.

Toplumların eğitim sistemlerinin yapılanması ve bu yapının geçmişi ile ilgili bilgiler günümüze de ışık tutmaktadır. Türk eğitim tarihinin yeni yapılanmadaki katkısına bakıldığında zaman, Akyüz (2012: 1) şu ifadeleri kullanır:

Türk eğitim tarihinin amacı, en eski tarihlerden günümüze kadar Türk milletinin ürettiği, benimsediği, geliştirdiği eğitim ve öğretimle ilgili düşünceleri, kurumları, uygulamaları ortaya koymak, insan yetiştirme düzenini ve nasıl bir insan tipi yetiştirilmeye çalışıldığını araştırmak, Türk toplumlarının mutluluğu ve mutsuzluğu ile eğitim ve öğretimlerinin ilişkisini araştırmak, bugünkü eğitim sorunlarımızı en

iyi biçimde çözebilmek için geçmişten bir takım dersler çıkarılıp çıkarılamayacağını tartışmaktır.

Türk eğitim tarihinde öğretmen yetiştirme alanında Selçuklu ve Osmanlı dönemleri, önemli bir gelişim çağı olmuş ve günümüz eğitim sistemini de kayda değer düzeyde şekillendirmiştir. Önceleri sistemli bir eğitim öğretim faaliyetleri olmayan eğitim yapımız, camilerde, medreselerde ve mahallelerde kurulan mekteplerde devam ettirilmekteydi. Uzun yılların ardından artık okulların kurulması ile eğitim faaliyetleri amacına hizmet edecek düzeye ulaştırılmıştır. Buna paralel olarak öğretmen yetiştirme çalışmalarında da zorluklar yaşanmıştır. Fakat Cumhuriyet Döneminde yaşanan gelişmeler, öğretmen yetiştirme faaliyetlerini ve bu yapının oluşmasını hızlandırmıştır. Bu ivmenin kazanılmasında hazırlanan programların etkisi olmuştur. Arslan(1999), Cumhuriyetten 1999 yılına kadar ilköğretimde, aralarda taslak niteliğinde olanların dışında 1926, 1936, 1948 ve 1968 olmak üzere belli başlı dört programın uygulamaya konduğunu belirtmiştir. Bunlara ilaveten Gelen ve Beyazıt (2007) ile Altunya(2001) yaptıkları çalışmalarında 1924 yılında da bir programın hazırlandığından bahseder.

Programların hazırlanmasındaki itinaya paralel olarak, öğretmen yetiştirme çalışmalarının da önemi, zamanla anlaşılmıştır. Öğretmenlik görevinde öğretilecek olan konuları bilmenin yanı sıra, o bilgi ve becerileri nasıl, hangi yöntemlerle öğretmesi gerektiğinin önemi, aslında Tanzimat Dönemine rastlamaktadır. Bu öğretmen tipi “çağdaş öğretmen” olarak nitelendirilebilir(Akyüz, 2009).

Öğretmen yetiştiren kurumların başında, 16 Mart 1848’de kurulan Dârümuallimîn gelmektedir. Hatta bu tarih, öğretmen okullarının kuruluş tarihi olarak kabul edilir. Bu kuruluşu takiben, zamanla ilkokul, ortaokul ve liselere de öğretmen yetiştirme amacı ile “Dârümuallimîn-i Âliye” okulu kurulmuştur. Bu okulun içinde yer alan ‘Âli’ kısmı, 1891 yılındaki bir düzenleme ile lise düzeyindeki, Yüksek Öğretmen Okullarının da (öğretmen yetiştiren) temeli mahiyetindedir(Çanga, 2017). Bunlara ilaveten Türk eğitim tarihinde öğretmenliğin bir meslek haline dönüşmesi için 22 Mart 1926 tarihli ve 789 sayılı Maarif Teşkilâtına Dair Kanunu, 13 Mart 1924 tarihli Orta Tedrisat Muallimleri

Kanununu gibi birçok yasal düzenlemede önemli kararlar alınmaya çalışılmıştır(Dursunoğlu, 2003).

İlk öğretmen okulları günümüz ilkokullarına öğretmen yetiştiren kurumlardır. İstanbul dışında ilk öğretmen okulları arasında 1882’de Edirne’de bir okul açılmıştır. Sonrasında Diyarbakır, Bosna, Girit, Bursa, Bağdat, Kudüs, Trabzon, Kastamonu, Halep, Erzurum, Van, Musul, Sivas, Konya gibi illerde ilkokul öğretmeni yetiştiren kurumlar faaliyete geçmiştir (Koçer, 1983; aktaran Kamer, 2012).

İlk öğretmen okullarında Meslek Bilgisi-Felsefe, Fen Grubu, Matematik-Astronomi, Resim-İş, Müzik, Beden Eğitimi, Edebiyat-Türkçe, Tarih-Coğrafya, Ev İşleri, Yabancı Dil, Tarım gibi dersler verilmekteydi. Ders dağılımlarında ise bir öğrenci haftada bir, iki ve üçüncü sınıflarda 35 saat olmak üzere toplam 105 saat ders görmekteydi(Kamer, 2012). Bu dersler arasında müzik dersi bireyin sanatsal yönünün ve kişisel yeteneklerinin geliştirilmesi adına önem arz etmekteydi.

Türkiye’de müzik eğitiminde atılan çağdaş anlamdaki adımların ilk çalışmalarını, Osmanlı’da bulmak mümkün olsa da, Cumhuriyet Döneminde daha çok şekillendiği söylenebilir. Osmanlı Dönemine ait örnekler arasında tarihi vesikalar incelendiğinde Enderûn’da enstrüman, ses eğitimi ve dans derslerinin birlikte verildiği görülmektedir(Toker ve Özden, 2013).

Müzik eğitimi ve öğretim programı ile ilgili çalışmalar arasında Barış ve Ece(2007) yapmış oldukları “Cumhuriyet’ten Günümüze Toplumsal Kültürel Değişim Sürecinde Müzik ve Müzik Eğitimi” isimli çalışmalarında, Cumhuriyetin ilanında ülkemizde müzik kurumu olarak yalnızca Mızıkai Humayun ve Darülelhan olduğunu belirtmişlerdir. Darülelhan’ın 1916 yılındaki kuruluş ve politikalarından bahsederek Türk ve Batı müziğinin birlikte yürütüldüğü tek müzik eğitimi kurumunun olduğunu ifade etmişlerdir. Yine Şahin ve Duman (2008) Cumhuriyet Döneminde müzik eğitimi üzerine yapmış oldukları çalışmalarında, Cumhuriyet öncesi ve hemen sonrasında yaşanan gelişmelerin oldukça hızlı ve etkili biçimde gerçekleştiğini vurgulamıştır. Arslan(1999) da yaptığı çalışmada, Cumhuriyet Döneminde ilköğretim programları ve

bunların belli başlı özelliklerini sıralamıştır. Bu program içerisinde müzikle ilgili bölümün oluşturulması adına müzik komitelerinin kurulduğunu belirtmiştir.

Müzik öğretim programlarının hazırlanmasında, dönemin yenilikçi ve yeniden yapılanmacı özelliği önemlidir. Cumhuriyet Dönemiyle birlikte devlet ve toplum içerisinde yenilikçi düşünce ile yapılanmakta olan değer ve tutumlar, müzik eğitiminin de şekillenmesinde büyük rol oynamıştır(Şahin ve Duman, 2008).

Genel müzik eğitiminin ilk hali, 1939'daki Millî Eğitim Şurası'nda alınan bazı kararların, 1949 ortaöğretim programına yansıtılması aşamasında ortaya çıkar. Öğrencilere ders dışındaki zamanlarında öğretmenin 'serbest çalışma' adı altındaki, öğrencilere plak ve radyoda önemli eserlerinin dinletilmesi öğrencilere anlayabilecekleri şekilde "kısa izahat" verilmesi biçiminde, ilk kez müzik dersinin de ders dışındaki etkinlikler arasında yerini aldığı görülmektedir (Barış ve Ece, 2009).

Yapılan bu çalışmada, İsa Coşkun tarafından hazırlanan 1957 baskılı "İlk öğretmen Okullarında Müzik II. Devre 1. 2. 3. Sınıflar" isimli ders kitabının biçimsel görünüm, bilimsel içerik, dil ve anlatım yönünden incelenmesi ve bu sayede dönemin müzik eğitimi hakkında veriler elde edilmesi amaçlanmıştır. Günümüzde müzik eğitimi araştırmalarında ve güncel müzik öğretim programlarının hazırlanmasında katkı sağlayacağı düşünüldüğünden, çalışma önem arz etmektedir.

Çalışma, 1957 baskılı olan "İlk Öğretmen Okullarında Müzik II. Devre 1. 2. 3. Sınıflar" isimli ders kitabı ile sınırlıdır.

YÖNTEM

Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada belgesel tarama modeli kullanılmıştır. Bilindiği üzere tarama modelinde yapılan araştırmalar geçmişte ya da halen var olan bir durumu mevcut şekliyle betimlemeye çalışan araştırma yaklaşımlarıdır. Bu model kullanılarak yapılan çalışmalarda var olanı değiştirmeye kalkmadan gözlem yapabilmektir(Köse, 2013).

Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışmada veriler toplanırken, kaynak olarak İsa Coşkun tarafından hazırlanmış olan 1957 baskılı “İlk Öğretmen Okullarında Müzik II. Devre 1. 2. 3. Sınıflar” isimli ders kitabı kullanılmıştır. Kaynak kitap incelenirken, 1957 basımlı olması nedeni ile kitabın genel özellikleri de bu çalışmada sunulmak istenmiş; akabinde kaynak eser biçimsel görünüm, bilimsel içerik, dil ve anlatım yönünden incelenmeye çalışılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde öncelikle kaynak kitabın genel özellikleri belirtilmiş, ardından incelenen kaynaktan elde edilen veriler belirli başlıklardaki tablolar halinde sunulmuş yorumlanmaya çalışılmıştır.

A. Kaynak Kitabın Genel Özellikleri İle İlgili Bulgular

Bir ders kitabının incelenmesi aşamasında, Yurt ve Arslan(2014), Türkçe ders kitaplarına yönelik olarak biçimsel görünüm, bilimsel içerik, dil ve anlatım olmak üzere üç başlıkta incelemek mümkündür der(Demirel, 1996. Aktaran: Yurt ve Arslan, 2014). Demirel’in çalışmasındaki başlıklar, genel yapı ve içerik olarak bu araştırmadaki kitaba paralel olduğu için, yapılan çalışmada, Demirel’in çalışmasında olduğu gibi biçimsel görünüm, bilimsel içerik, dil ve anlatım olmak üzere üç başlıkta ele alınıp, veriler kısaca ve genel olarak sunulacaktır.

1. Biçimsel görünüm: İncelenen kitap ders kitabı olarak hazırlanmıştır. Kapak kısmı renksiz, siyah beyaz olarak tasarlanmış ve çok sade bir görünüme sahiptir. Karton kullanılmıştır. Kitap boyutu 16x24 normal boyuttadır. Kapak üzerindeki, yazı puntoları genel olarak yeterli büyüklükte fakat bazılarında, örneğin yazarın isminde biraz küçük puntolar kullanılmıştır. Kitap içeriğinde kullanılan yazı puntosu ise genel olarak küçük boyuttadır. Resimlerin ve tabloların altında gerekli açıklamalar mevcuttur.

2. Bilimsel içerik: Kitabın içerik incelemesi, çalışmanın ana konusu olduğu için detaylar ve incelemeye ilişkin veriler, sonraki bölümde sunulacaktır.

3. Dil ve anlatım: Eser, Türkçe olarak yazılmıştır. Kullanılan dil, 1950'ler olması nedeni ile kelime ve cümle yapısı, yazım kuralları olarak Osmanlı Türkçesine uygun bir şekilde yazılmıştır. O dönemin aktif olarak kullanılan konuşma dili olması nedeni ile o günün öğrencileri için uygun seviyede olduğu düşünülmektedir.

B. Kaynak Kitabın İçerik Yönü İle İlgili Bulgular

Bu bölümde ilk önce kitabın başlangıcında, ünitelerden önce yer verilmiş olan öğelerden bahsedilmiştir. Daha sonra sınıf düzeyine uygun olarak 1, 2 ve 3. sınıflar için ayrı ayrı bölümler şeklinde(ünite) öğretim programının öğelerine ilişkin verilerin bulguları sunulmuştur. Bölümlerdeki veriler, öğrenme alanları, kazanımlar, yöntem-teknikler, araç gereçler, öğrenme öğretme süreci, etkinlikler, değerlendirme, teorik bilgi, kullanılan şarkılar, bölüm konusu, bölüm sayfa sayısı şeklindeki başlıklara uygun olarak incelenmiş ve o şekilde sunulmuştur.

B1. Kaynak Kitabın Başlangıç Bölümü

Kaynak kitabın kapak sayfasından sonra Talim ve Terbiye Kurulunun baskı kararı(18000 adet, ikinci baskı) bulunmaktadır. Ardından Atatürk'ün Onuncu Yıl Nutku'ndan bir vecize yazılmış; daha sonra da bir Alman halk şairinin sözüne yer verilmiştir. Sonraki sayfadan itibaren içindekiler kısmı gelmektedir. İçindekilerin ardından, yazarın Hasanoğlan'da yazmış olduğu "Genç Öğretmen Namzetlerine" isimli bir yazısı sunulmuş, sonraki sayfada bazı klasik batı müziği bestecilerinin resimleri eklenmiştir. İstiklal Marşı ve Öğretmen Marşı da kitapta yer almaktadır. Ünitelere geçilmeden önce de kuvvetli, yarı kuvvetli ve hafif vuruşların gösterilmesi ve ritmik alıştırmalar gibi bazı çalışmalar konmuştur.

B2. Kaynak Kitaptaki Bölüm(Ünite) İçerikleri

Kaynak kitabın içeriğinde 1, 2 ve 3. sınıflar için ayrı ayrı bölümler verilmiştir. 1. sınıf için ders üniteleri mahiyetindeki toplamda 19 bölümden oluşan ders etkinlikleri, bazı teorik bilgiler ve uygulamaların olduğu belirlenmiştir. İçindekilerde 16 bölüm olarak ifade edilmiş, kaynak kitap içerisinde 18 bölüm ve sonrasında “özel bölüm” adı altında bağlama ile ilgili bir bölüm eklendiği tespit edilmiştir. 2. sınıfların ders ünitelerinin 11 bölümden, 3. sınıflar için ise 7 bölümden oluştuğu belirlenmiştir.

Sınıflara ait bölümlerdeki bulgulara ilişkin tablolara birkaç örnek verilmiş, kalan diğer bölümlerin verileri de yine betimsel olarak sunulmaya çalışılmıştır.

Tablo 1. 1. Sınıf 1. Bölüm(Ünite) İçeriğini Gösterir Tablo

Bölüm	Bölüm İçeriği
1. Bölüm	Öğrenme Alanları
	Öğrenme alanlarına yer verilmemiştir.
	Kazanımlar
	Kazanımlara yer verilmemiştir.
	Yöntem Teknikler
	Yöntem tekniklere yer verilmemiştir.
	Araç Gereçler
	Araç gereçlere yer verilmemiştir.
	Öğrenme Öğretme Süreci
	Kazanımların gerçekleşmesi için yapılacaklara yer verilmemiştir
	Etkinlikler
	Sadece şarkı etkinlikleri vardır.
	Değerlendirme
	Değerlendirme boyutuna yer verilmemiştir.
	Teorik Bilgi
	Teorik bilgilere yer verilmemiştir.
	Kullanılan Şarkılar
	Çek Halk Melodisi, Yeni Yıl, İsimsiz Ezgi 1, Marş Temposu, İsimsiz Ezgi 2, İsimsiz Ezgi 3, Lise 1 Kitabından Ezgi.
	Bölüm Konusu
	Basit ve bileşik ölçüler, (2 ve 3 zamanlı kalıplar)
	Bölüm Sayfa Sayısı
	Bu bölüm için 3 sayfa ayrılmıştır.

1. sınıf, 1. bölüme ait veriler incelendiğinde, bu bölümün 3 sayfa olarak, çok kısa bir bölüm şeklinde hazırlandığı görülmektedir. Bu ünite içerisinde hiçbir teorik bilgi, yöntem teknik, kazanım, araç gereç, yapılacaklar, değerlendirme gibi unsurlara yer

verilmemiştir. Sadece 7 adet basit ve bileşik ölçülerden oluşan kısa şarkılar kullanılmıştır.

Tablo 2. 1. Sınıf 2. Bölüm(Ünite) İçeriğini Gösterir Tablo

Bölüm	Bölüm İçeriği
2. Bölüm	Öğrenme Alanları
	Öğrenme alanlarına yer verilmemiştir.
	Kazanımlar
	Kazanımlara yer verilmemiştir.
	Yöntem Teknikler
	Yöntem tekniklere yer verilmemiştir.
	Araç Gereçler
	Araç gereçlere yer verilmemiştir.
	Öğrenme Öğretme Süreci
	Kazanımların gerçekleşmesi için yapılacaklara yer verilmemiştir
	Etkinlikler
	Sadece şarkı etkinlikleri vardır.
	Değerlendirme
	Değerlendirme boyutuna yer verilmemiştir.
	Teorik Bilgi
	5 zamanlı usulün oluşumu belirtilmiş, vuruşları gösterilmiştir.
	Kullanılan Şarkılar
	Halk Melodisi(Hasankale), Köroğlu Yiğitlemesi.
	Bölüm Konusu
	5 zamanlı karma Türk ölçüsü
	Bölüm Sayfa Sayısı
	Bu bölüm için 1 sayfa ayrılmıştır.

Tablo 2 incelendiğinde, bu ünite içerisinde yine hiçbir yöntem teknik, kazanım, araç gereç, yapılacaklar, değerlendirme gibi unsurlara yer verilmemiştir. Teorik bilgi olarak 5 zamanlı usulün, 2 ve 3 zamanlı basit ölçülerden oluştuğu belirtilmiş, vuruşları ayrı ayrı gösterilmiştir. Ayrıca 2 adet 5 zamanlı ölçülerden oluşan şarkılar kullanılmıştır.

1. sınıflara ait olan bu 2 bölümden sonra gelen diğer bölümlerde konu başlıkları olarak 7 zamanlı karma Türk ölçüsü, 9 zamanlı karma Türk ölçüsü, koma, diyatonic ve kromatik yarım ses, artmış, eksilmiş, majör, minör, melodik ve armonik aralıklar, Re majör gam ve tonu, Si minör gam ve tonu- mensup majör ve minör gamlar, Si bemol majör gam ve tonu, Sol minör gam ve tonu, Fa anahtarı, modülasyon, transpozisyon, basit armoni bilgisi, tabii sırayı teşkil eden seslerin(do majör) meydana gelişi, müzik tarihinde devirler ve ekoller, klasikler, Viyana klasikleri ve romantikler ele alındığı belirlenmiştir. Yine çoğu bölümde yöntem teknik, kazanım, araç gereç, yapılacaklar, değerlendirme

gibi unsurlara yer verilmediği tespit edilmiştir. İncelenen kaynak kitap içerisinde 18 bölümden sonra “özel bölüm” adı altında bağlama ile ilgili bir bölüm eklenmiştir.

Tablo 3. 2. Sınıf 1. Bölüm(Ünite) İçeriğini Gösterir Tablo

Bölüm	Bölüm İçeriği
1. Bölüm	Öğrenme Alanları
	Öğrenme alanlarına yer verilmemiştir.
	Kazanımlar
	Kazanımlara yer verilmemiştir.
	Yöntem Teknikler
	Yöntem tekniklere yer verilmemiştir.
	Araç Gereçler
	Araç gereçlere yer verilmemiştir.
	Öğrenme Öğretme Süreci
	Kazanımların gerçekleşmesi için yapılacaklara yer verilmemiştir
	Etkinlikler
	Şarkı etkinlikleri vardır.
	Değerlendirme
	Değerlendirme boyutunda bir şey kullanılmamıştır.
	Teorik Bilgi
	Teorik bilgi kullanılmamıştır.
	Kullanılan Şarkılar
	Amerikan Melodisi, Gençlik ve Müzik, Kuzu, İsimsiz Şarkı 1, İsimsiz Şarkı 2, Şişmanoğlu, İsimsiz Şarkı 3, Kır at, Tamzara, Balıkesir Bengisi,
	Bölüm Konusu
	Geçen yıllarda görülen tonlarla, basit, bileşik ve karma ölçüler üzerinde çalışmalar.
	Bölüm Sayfa Sayısı
	Bu bölüm için 4 sayfa ayrılmıştır.

2.sınıflara ait bölümlerin incelenmesinde, 1. bölümde geçmiş yılın ünitelerinden bazılarının tekrarı olması için, şarkılar ve bazı ölçü kalıpları kullanılmış, bunun dışında yöntem teknik, kazanım, araç gereç, öğretim faaliyetleri, değerlendirme ve teorik bilgilere yer verilmediği belirlenmiştir. Bu bölümde 10 adet şarkı kullanılmıştır.

Tablo 4. 2. Sınıf 1. Bölüm(Ünite) İçeriğini Gösterir Tablo

Bölüm	Bölüm İçeriği
2. Bölüm	Öğrenme Alanları
	Öğrenme alanlarına yer verilmemiştir.
	Kazanımlar
	Kazanımlara yer verilmemiştir.
	Yöntem Teknikler
	Yöntem tekniklere yer verilmemiştir.
	Araç Gereçler
	Araç gereçlere yer verilmemiştir.
	Öğrenme Öğretme Süreci
	Kazanımların gerçekleşmesi için yapılacaklara yer verilmemiştir
	Etkinlikler
	Şarkı etkinlikleri vardır.
	Değerlendirme
	Değerlendirme boyutunda bir şey kullanılmamıştır.
	Teorik Bilgi
	Teorik bilgi kullanılmamıştır.
	Kullanılan Şarkılar
	Şükran Şarkısı(Alman şarkısı), Akıncılar
	Bölüm Konusu
	La Majör Gam ve Tonu
	Bölüm Sayfa Sayısı
	Bu bölüm için 3 sayfa ayrılmıştır.

2. sınıflara ait 2. bölümdeki bulgularda yöntem teknik, kazanım, araç gereç, öğretim faaliyetleri, değerlendirme ve teorik bilgiler gibi unsurlara yer verilmediği belirlenmiştir. Ünite konusu olan La majör gamı ile ilgili porte üzerinde notalar ve bazı kanon çalışmaları mevcuttur. Yine bu bölümde Mi bemol majör gam ve tonu ile Do minör gam ve tonu da porte üzerinde gösterilmiştir. Bu bölümde 2 adet şarkı kullanılmıştır.

2. sınıflara ait olan diğer 9 bölüm için 10/8lik Karma Türk Ölçüsü, Anarmoni-Beşli Dairesi-Kromatik Gam, Dominant Yedili Akoru ve Çevrilmişleri Çeşitli Kadanslar, Motif-Cümle-Periyot-Tema, Bir, İki ve Üç Kısımlı Okul Şarkıları ve Türküleri, Müzik ve Oyun Folkloru Hakkında Genel Bilgi, Başlıca Müzik Şekil ve Nevileri, Türk Besteciler, Klasik Türk Müziği Hakkında Genel Bilgi konu başlıklarının belirlendiği tespit edilmiştir.

Tablo 5. 3. Sınıf 1. Bölüm(Ünite) İçeriğini Gösterir Tablo

Bölüm	Bölüm İçeriği
1. Bölüm	Öğrenme Alanları
	Öğrenme alanlarına yer verilmemiştir.
	Kazanımlar
	Kazanımlara yer verilmemiştir.
	Yöntem Teknikler
	Yöntem tekniklere yer verilmiştir. Metot isimleri yoktur. Bu alanda çalışmış ünlü pedagog isimleri, verilmiştir
	Araç Gereçler
	Araç gereçlere yer verilmemiştir.
	Öğrenme Öğretme Süreci
	Kazanımların gerçekleşmesi için yapılacaklara yer verilmemiştir
	Etkinlikler
	Şarkı etkinlikleri yoktur.
	Değerlendirme
	Değerlendirme boyutunda bir şey kullanılmamıştır.
	Teorik Bilgi
	Teorik bilgi kullanılmıştır.
	Kullanılan Şarkılar
	Etkinlik Şarkısı yoktur.
	Bölüm Konusu
	İlkokulda Müzik-Ses Eğitimi
	Bölüm Sayfa Sayısı
	Bu bölüm için 7 sayfa ayrılmıştır.

Üçüncü sınıflar için hazırlanmış olan 1. bölüme ait bulguların tamamen ilkokullardaki müzik eğitime yönelik bilgilerden oluştuğu Tablo 3’de görülmektedir. Bölüm öncesinde “İlkokulda Müzik” başlığı altında ses, kulak ve zevk eğitimi hakkında bilgi verilmiş, müziğin öneminden bahsedilmiştir. Ardından “Öğretim Metodu” alt başlığında müzik öğretim metodu ile ilgilenen J.J. Rousseau, F. Froebel, Mdm. Montessori, Eugen Crosti, Mauris Cheuvais gibi isimler verilmiştir.

1. bölüm başlığı ile başlayan kısımda ise “Ses Eğitimi” alt başlığı ile vokalizasyon, mütasyon, nefes alıştırmaları, ses ve telaffuz alıştırmaları, entonasyonu zayıf çocuklar gibi konular açıklanmıştır. Ayrıca ses türlerinden bahsedilerek örnek ses çalışmaları porte üzerinde gösterilmiştir.

Tablo 6. 3. Sınıf 2. Bölüm(Ünite) İçeriğini Gösterir Tablo

Bölüm	Bölüm İçeriği
2. Bölüm	Öğrenme Alanları
	Öğrenme alanlarına yer verilmemiştir.
	Kazanımlar
	Kazanımlara yer verilmemiştir.
	Yöntem Teknikler
	Yöntem tekniklere yer verilmiştir.
	Araç Gereçler
	Araç gereçlere yer verilmemiştir.
	Öğrenme Öğretme Süreci
	Kazanımların gerçekleşmesi için yapılacaklara yer verilmemiştir
	Etkinlikler
	Şarkı etkinlikleri vardır.
	Değerlendirme
	Değerlendirme boyutunda etkinlik kullanılmıştır.
	Teorik Bilgi
	Teorik bilgi kullanılmıştır.
	Kullanılan Şarkılar
	Vız vız vız, Ekmek Sıcak.
	Bölüm Konusu
	Kulak Eğitimi
	Bölüm Sayfa Sayısı
	Bu bölüm için 7,5 sayfa ayrılmıştır.

Tablo 6’da görüldüğü gibi bu bölümde yöntem teknik, kazanım, araç gereç, öğretim faaliyetleri, değerlendirme gibi unsurlara yer verilmediği bulgularına ulaşılmıştır. Bölümde teorik bilgilere yer verilmiştir. Ritim duygusu, entonasyon, müzikal işitme kabiliyeti ve tonal duygu, müzik hafızası ve dikkat, müzik tasavvuru, müzik yaratma kabiliyeti konuları açıklanmıştır. Ritmik alıştırılmalar ile değerlendirmeler yapılmaya çalışılmıştır. Fonomimi(el işaretleri ile nota öğretimi) ve ses merdiveni(merdiven şekli ile nota öğretimi) yöntemleri tablo halinde gösterilmiş ve açıklanmıştır.

Elde edilen bulgulara göre 3. sınıflar için hazırlanan 3, 4 ve 5. bölümlerde şarkı öğretimi, zevk eğitimi, çocuğun müzik kabiliyetini ölçme usulleri konu başlıklarına yer verilmiştir. 7 ve 8. bölümlere isim verilmemiş, klasik eser repertuarı sunulmuştur. Bu eserlerin de ritmik karakterde olanlar, zevk terbiyesi için, tasviri karakterde olanlar, keman için, soprano (çocuk sesi) için, çocuk korusu gibi başlıklar altında toplandığı belirlenmiştir. 8. bölümde ayrıca müfredatta belirtilen programın incelenmesi, koronun idaresi, çocuklardaki ses aralıkları ve eser repertuarı oluşturma adına tavsiyeler de sunulmuştur.

SONUÇ ve TARTIŞMA

Cumhuriyet öncesi müzik eğitimi veren yapılar ve kurumlar olsa da müzik dersleri için bir öğretim programının hazırlanması, Cumhuriyet'in ilanından sonra gerçekleşmiştir. Altunya (2001)'de yapmış olduğu çalışmasında 1924, 1926, 1936, 1948, 1968 ve 1994'te hazırlanmış olan müzik öğretimi programlarının olduğunu belirlemiştir. 2006 yılında yapılan müzik öğretimi programının tanıtımında da 1984 yılına ait müzik öğretim programına da atıf yapılmıştır (MEB, 2006). Son olarak da yakın tarihte yani 2017 yılında güncellenen müzik öğretim programı ile ihtiyaçlar, içerik ve yeni yaklaşımlara cevap verecek yeni bir program hazırlanmıştır.

Cumhuriyet sonrasında öğretmen yetiştirmede verilen müzik eğitiminin, belirli bir döneme ışık tutulabilmesi adına yapılan bu çalışmada o dönemin bazı özelliklerini gösteren sonuçlara ulaşılmıştır. Yapılan çalışma sonucunda ilk öğretmen okullarında 1. sınıflar için hazırlanan müzik dersinde genel olarak öğretim yöntem-teknikleri, öğrenme alanları, değerlendirme ve dersin işlenişindeki öğretim faaliyetlerine ilişkin bilgilerin yer almadığı belirlenmiştir. İlk bölümde basit ezgilerden oluşan 7 şarkı kullanılmış, sonraki bölümlerin bir kısmında 5 zamanlı, 7 zamanlı ve 9 zamanlı ölçülerin oluşumu gösterilerek, örnek şarkı etkinlikleri kullanılmıştır. 5. bölümden itibaren teorik bilgiler kullanılmaya başlanmıştır. Teorik bilgilere koma, diyatonic ve kromatik yarım ses, artmış, eksilmiş, majör, minör, melodik ve armonik aralıklar ile başlanmıştır. İlerleyen bölümlerde Re majör, Si minör, Sib majör ve Sol minör gamları ile onların bazılarının armonik ve melodik halleri porte üzerinde belirtilmiştir. Yine teorik bilgiler arasında Fa anahtarı, modülasyon, transpozisyon, alterasyon, akor, armoni, üç sesli akorlar, kadans, homofon, polifon ve doku gibi kavramlar açıklanarak armoni dersinin temel terimlerinin kısmen verilmeye çalışıldığı belirlenmiştir. Yine bazı örnek şarkılar kullanılmıştır. Burada görülmektedir ki, müzik eğitiminin başlangıç seviyelerinde belirli ritim kalıpları sayesinde hedef kitlede ritim duygusu oluşturulmakta; yine bazı gamlar ve diziler öğretilerek armoni bilgisi için temel bir birikim sağlanmaya çalışılmaktadır.

14. bölüm sonrasında Do majör gamı anlatılmış ve bir şarkı etkinliği kullanılmıştır. Daha sonraki bölümlerde dönemler, besteciler ve bestecilerin hayatları anlatılmış, eserlerinden bazı örnekler verilmiştir. En sonda özel bölüm olarak tarif edilen kısımda, bağlama sazının nevi, çalım tekniği, akort sistemi, mızrap kullanımı hakkında bilgiler sunulduğu belirlenmiştir. Yine bu bölümde 1 adet şarkı tespit edilmiştir. 1. sınıfların tüm bölümlerinde toplam 35 şarkı etkinliği kullanılmıştır. Bu şarkılar sayesinde çocukların ses eğitiminin sağlanması amaçlanmaktadır. Ayrıca Türk müziği sazı olan bağlamanın teorik kapsamlı olarak öğretilmesi ile kültürel aktarımın sağlanmasının hedeflendiği sonucuna varılmıştır.

2. sınıfların ders içeriklerinin incelenmesi sonucunda yine bu kısımda öğretim yöntem-teknikleri, öğrenme alanları, değerlendirme ve dersin işlenişindeki öğretim faaliyetlerine ilişkin bilgiler ve çoğu yerde şarkı etkinliklerinin yer almadığı tespit edilmiştir. Bunların arasında, bazı gamlar, bazı karma ritim kalıpları, temel armoni bilgisi, akorlar ve çevrimler yer almaktadır. Yine armoni bilgisi dahilinde motif, cümle, periyot ve tema terimleri ve kadanslar hakkında bilgi verilmiştir. Bir de Türk 5'leri olarak bilinen önemli müzik adamları anlatılmıştır. 2. sınıflar için toplamda 29 adet şarkı etkinliği kullanılmıştır. 2. sınıfların müzik eğitiminin daha çok armoni bilgisi üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Batı müziğinin aritmetiği olan bu armoni bilgileri sayesinde, icrada, yeni eserler oluşturmada ve koro etkinlikleri gerçekleştirmeye yönelik katkı sağlamanın amaçlandığı düşünülmektedir.

3. sınıflar için hazırlanmış olan bölümlerin incelenmesi neticesinde, konu başlıklarının ses, kulak ve zevk eğitimi, ritim duygusu, entonasyon, müzikal işitme kabiliyeti ve tonal duygu, müzik hafızası ve dikkat, müzik tasavvuru, müzik yaratma kabiliyeti konularından oluştuğu belirlenmiştir.

Kaynak olarak kullanılan kitap, 1956, 57, 59, 60, 69, 70, 71 ve 73 yıllarında basılıp kullanılmış bir müzik eğitimi kitabıdır. Kitabın incelenmesi sonucunda, genel olarak müzik eğitimi konu başlıklarının, müziğin temel kavramları ve ritim, armoni bilgisi ve müzik öğretimi hakkında olduğu tespit edilmiştir. O dönem verilen müzik eğitiminin teorik bilgilerden ve sesin kullanılmasına yönelik bir çalışma planı dahilinde

gerçekleştirildiği görülmektedir. Müzik eğitimde önemli bir yeri olan çalgı eğitimi ile ilgili kapsamlı bir etkinlik çalışma planı yapılmadığı sonucuna varılmıştır. Her ne kadar kaynak kitapta bağlama sazından söz edilmişse de sadece bu enstrümanın tanıtımı yapılmış, icra ile ilgili etkinlikler konulmamıştır. Ayrıca verilen müzik eğitiminin hem batı müziğini hem de Türk müziğini kazandırma boyutlarına sahip olduğu görülmektedir. Eserde, armoni bilgisinin, Türk müziği eserlerinin, batı ve Türk müziği bestecilerinin yer alması neticesinde bu sonuca varılmıştır. Kitapta ayrıca bazı farklı bilgilere rastlanmıştır. Bunlardan dikkat çeken, günümüzde İtri'ye ait olduğunu bildiğimiz “Segah Tekbir”, bu kaynakta isminin “Bayram Tekbiri” olduğu, bestekarının da Hatip Zakiri Hasan Efendi olduğunu ile ilgilidir. Bunu destekleyen ayrı bir çalışma da Kaçar(2013) tarafından yapılmıştır.

Çalışmanın sonuçlarına bağlı olarak çalgı eğitimi ile ilgili etkinliklerin bulunmadığı belirlenmiştir. Çalma-söyleme öğrenme alanı, müzik eğitiminde 4 öğrenme alanından birisidir. Bu yönde etkinliklerin olması psikomotor gelişimi destekler niteliktedir. Aslında 2017 yılında yenilenen müzik öğretim programında, “çalma” öğrenme alanı programdan çıkarılmıştır. Öğrenme alanlarındaki bu yenilenmenin olumlu bir değişim olduğu düşünülmemektedir(Akarsu, 2017).

Kaynak kitapta şarkı etkinliklerinin kısa, 2 veya 3 portelik deneme melodilerinden oluştuğu belirlenmiştir. Deneme eserleri yerine, geleneksel müziğimize ait olan çocukların seviyesine uygun eserlerin seçilmesinin, dil gelişimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Ritim çalışmalarına ait etkinlikler gerçekleştirilirken, araç gereç kullanımından bahsedilmemiştir. Bu çalışmaların yapılabilmesi için, kullanılacak olan materyalleri belirtmenin, öğretiminin öğretimi planlamasına destek sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Akarsu, S. (2017). 2006 yılı ilköğretim(1-8) müzik öğretim programı ile yeni yürürlüğe konan 2017 yılı ilköğretim(1-8) müzik öğretim programının karşılaştırılması. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(59), 247-265.
- Akyüz, Y.(2009). Türkiye’de öğretmen yetiştirmenin 160. yılında Darülmüallimin’in ilk yıllarına toplu ve yeni bir bakış. *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, 20, 17-58. (Ayrı Basım). doi: 10.1501/OTAM_0000000532
- Akyüz, Y. (2012). *Türk eğitim tarihi* (23. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Altunya, E. (2001). *Türkiye’de Cumhuriyet döneminde uygulanan ilköğretim müzik dersi programlarının çağdaş program geliştirme ilkelerine göre değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Arslan, M. (1999). Cumhuriyet dönemi ilköğretim programları ve belli başlı özellikleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 144.
http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/146/aslan.htm adresinden erişilmiştir.
- Barış, D., Ece, A. (2009). Cumhuriyet’ten günümüze toplumsal kültürel değişim sürecinde müzik ve müzik eğitimi. Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresinde sunulmuştur. Ankara.
- Coşkun, İ. (1957). *İlk öğretmen okullarında müzik*(2. Baskı). Maarif Basımevi: İstanbul.
- Çanga, M. (2017). *Öğretmen okullarının 169 yıllık kuruluş tarihçesi*.
<http://www.egitimajansi.com/metin-canga/ogretmen-okullarinin-169-yillik-kurulus-tarihcesi-kose-yazisi-817y.html> adresinden erişilmiştir.
- Demirel, Ö. (1996). *Türkçe ders kitaplarının incelenmesi*. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları: Eskişehir.
- Dursunoğlu, H. (2003). Cumhuriyet döneminde ilköğretime öğretmen yetiştirmenin tarihi gelişimi. *Milli Eğitim Dergisi*, 160.
https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/160/dursunoglu.htm adresinden erişilmiştir.

- Gelen, İ. ve Beyazıt, N. (2007). Eski ve yeni ilköğretim programları ile ilgili çeşitli görüşlerin karşılaştırılması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 51, 457-476. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/kuey/article/view/5000050644> adresinden erişilmiştir.
- Kaçar, G.Y. (2013). Hatip zâkirî hasan efendi'nin nühüft makamındaki imam hüseyin mersiyesi. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*, 66, 239-254. <http://www.hbvdergisi.gazi.edu.tr/index.php/TKHBVD/article/download/1285/1269> adresinden erişilmiştir.
- Kamer, T. (2012). Öğretmen yetiştirmede kastamonu kız ilk öğretmen okulu uygulaması (1956-1975). *Cumhuriyet International Journal of Education*, 1(2), 1-17. <http://dergipark.gov.tr/cije/issue/4273/57588> adresinden erişilmiştir.
- Köse, E. (2013). Bilimsel Araştırma Modelleri. Kıncal, R.(Ed.), *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*(s.99-124). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- MEB, (2006). *Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı (1-8)*. Ankara: MEB.
- Şahin, M.ve Duman, R. (2008). Cumhuriyetin yapılanma sürecinde müzik eğitimi. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 7(16-17), 259-272. <http://dergipark.gov.tr/ctad/issue/25239/266856> adresinden erişilmiştir.
- Toker, H. ve Özden, E. (2013). Osmanlı devletinde müzik eğitimi veren önemli kurumlar. *Rast Müzikoloji Dergisi*, 1(2), 107-128. <http://www.dergi.ksu.edu.tr/rastmd/article/view/5000120489> adresinden erişilmiştir.
- Yurt, G.ve Arslan, M. (2014) 7. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarının Şekil-İçerik-Metin Yönünden İncelenmesi: Zambak ve Pasifik Yayınları Örneği, *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, 31, 317-327.

SUMMARY

Aim of the study

In this study is examined Music in the first teacher schools II. Circuit 1, 2, 3rd Class textbook prepared by Isa Coskuner and printed in 1957 that with direction formal view, curriculum, language and expression. As a result of this work is intended to reach datas about music education and teaching of the period. Working is important to contribute to today's research in music education and to preparation of current music education programs.

Method

In the study was used the survey model. The studies in the survey model is research approaches that try to describe in the present state. In this studies is done observation unchanged existing situation(Köse, 2013).

The datas were taken from the related literatüre. Examining the source book presented in this study general features of the book for published in 1957. Later resource book has been examined with direction formal view, scientific content, language and expression.

Findings

As formal view the resource book is colorless. It is designed in black and white and has a very simple look. In general is large enough letterheads on the cover. But were used small points in some for example, in the author's name. The book written in Ottoman Turkish as word, sentence structure and spelling rules.

In the content of the resource book is given separate sections for grades first, second and third. For grade 1 has been identified applications and some theoretical information, course activities composed of 19 sections in total in the case of course units. In contents expressed as 16 sections but have been detected a section is added related to "bağlama" under the name "Special section" after 18 episodes in the source book. It has been identified formed from 7 sections of 3rd grade, from 11 sections of course units 2nd grade.

There are 7-time mixed Turkish measure, 9-time mixed Turkish measure, coma, diatonic and chromatic half sound, increased-missing major and minor, melodic and harmonic ranges, D-Dur majör, B-Moll scale and tone between the topics of first class. There are 10/8 mixed Turkish measure, various cadences, sentence-period-theme, school songs and general information about folklore, Turkish composers between the topics of second grade. Besides there are the sense of rhythm, entonation, musical hearing ability and tonal emotion, music memory and attention, ability to create music, teaching song, pleasure training, methods of measuring children's music between the topics of third grade.

Results and discussion

There were structures and institutions that gave music education before the Republic. However, the preparation of a curriculum for the music courses has been after the proclamation of the Republic. Altunya (2001) in his study has determined that there are prepared music teaching programs in 1924, 1926, 1936, 1948, 1968 and 1994.

It have been reached to some results about music education given to teachers after Republic. It has been identified to information is not included teaching method-techniques, learning areas, evaluation and teaching activities in the program of first class.

In the first chapter were used simple melodies 7 songs. In some of the later chapters used sample song activities showing the formation of measurements 5-time, 7-time and 9-time. It has begun using the theoretical knowledge after from the fifth chapter. It has been identified no song activities, information on teaching methods and techniques, learning areas, evaluation and teaching activities as a result of the examination of the content of the second grade. It is seen focus on harmony knowledge of music education second grade.

It has been identified that sound, ear and pleasure training, sense of rhythm, intonation, musical hearing ability and tonal emotion, music memory and attention, music imagination, the ability to create music of subject headings third grade. It has been identified no of activities instrument training depending on the results of the study. Play-tell learning area is one of the 4 learning areas in music education.